

Şol terakt

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 24 января, 2025

Şol terakt ŞOL TERAKT

Üç gün bəri Päkistan hakda ýazmagymyň sebäbi bar:

Aslynda Türkiýäniň düýnüni we ertirini ýazýaryn!

Gelejege çyra tutýaryn.

Başlaýyn:

Päkistan-ABŞ gatnaşyklary premýer-ministr Liýakat Ali Hanyň döwründe 1950-nji ýylda ýola goýuldy.

Aslynda Päkistan goňsusy SSSR-e ýakynlaşmak isläpdi. Emma SSSR-iň Hindistan syýasaty muňa böwet boldy.

«Sowuk uruş» döwrüdi, Prezident Trumeniň birinji talaby Päkistanda MRU-nyň (CIA) harby bazasyny gurmak boldy. Dowamyda geldi... Daşary işler ministri Jon Foster Dalles, Päkistana bugdaý kömeginiň berilmeginiň sebäbini kongrese şeýle düşündirdi: «Päkistan halky ajaýyp harby tradisiýa eýe!»

Ykdysadyýetden daşarky syýasata çenli Päkistanyň her bir ädimine ABŞ karar berdi. Meselem, 1971-nji ýyldaky Päkistan-Hindistan urşunda ABŞ Eýranyň, Türkiýäniň we Iordaniýanyň üstünden “Sowet ýapjasy” diýýän Hindistana garşy Päkistana ýarag kömegini etdi.

Halk partiýasynyň lideri Ali Bhutto Päkistany yetmişinji ýyllarda SSSR-e ýakynlaşdyrды. ABŞ şobada sanksiýalary girizmäge başlady. Yzyndan harby döwlet agdarlyşygyny geçirdip, Bhutto ölüm jezasyny berdirtdi...

ABŞ-Päkistan gatnaşyklaryna ölümler labyryny urdy. Ali han öldürildi, gyzy Benazir Bhuttonyň janyňa kast edildi. Ziýa ül Hak şübhelili uçar heläkçiligine uçrap öldi. 1958-nji, 1977-nji, 1999-njy ýyllarda üç harby döwlet agdarlyşygy boldy. Ýetmiş baş ýyllyk ýurduň otuz dört ýyly amerikançy harby diktaturanyň astynda geçdi...

• TÄZE STRATEGIK HYZMATDAŞ

2013-nji ýylyň 5-nji iýuly.

Taryhyň iň uly tranzit taslamasy hökmünde baha berilen «Guşak we Ýol» maksatnamasynyň çäginde orta goýlan Hytaý-Päkistan Ykdysady Koridoryna (CPEC) gol çekildi.

Ilkibaşda bahasy 47 milliard dollara barabar bolan CPEC maksatnamasynyň gymmaty 2020-nji ýyldan soň 62 milliard dollara çykdy.

Hytaý ýüküni Afrika we Günbatar Aziýa deňiziň üstünden daşamak üçin Gwadar we Karaçi portlarynyň açylmagy bilen CPEC herekete geçdi...

Päkistanda:

Karakoram ýaly (umumy 4 müň 423 km-lik) gara ýollary...

Hunjerab (682 km-lik) ýokary tizlikli demirýoly...

Lahor (27.1 km-lik) metrosy...

Bostan ýaly (6 müň 449 gektar) dört senagat raýony...

Karot gibi bent-gurluşyk maksatnamalary-da ýa dyndy, ýa-da dynmanyň önüsyrysynda dur.

2023-nji ýylda gurlup gutarylmalý halkara howa menziline gurýarlar.

«Kohala» gidroelektrik, «Quaid Azam» gün alleýasy, «Sahiwal»

kömür zawody, «Dawood» gün energiýasyny öndürýän bekedini ýaly umumy bahasy 33 milliard dollara barabar 21 taslama we Hytaýyň «Zonergyn» kompaniýasynyň dünýäniň iň uly gün energiýasyny öndürýän elektrik bekedini gurmaýy bilen Päkistanyň elektrik meselesi doly çözülmelidi. Şeýle-de:

2 müň 775 km uzynlykda tebigy gaz geçirijisi çekilip ýör.

Bilelikde kosmos barlaglary geçirilýär. Bahasy 1,5 milliard dollarlyk ylmy-tehnologik merkezi gurulýar. 820 km uzynlykdaky optiki süýümlü kabel geçirijini gurýarlar.

Hünär institutlaryny açdylar. Hassahanalary gurdylar.

Ekerançylyk dökünleriniň önümçiligi üçin 800 müň tonna dökün we 100 bin tonna bio-organiki dökün önümçiligine başladylar.

Iki ýurduň arasyndaky söwda gatnaşyklary häzirden 25 milliard dollara golaýlady.

Ýaraglaryny doly ABŞ-dan satyn alýan Päkistan indi 47%-ni Hytaýdan alýar. Harby-deňiz güýçlerini Hytaýyň sowgat beren gämileri bilen täzeden gurnaýar.

Hemmesini ýazsam kitap bolar...

Goýumlar aňsat düşenok: Hytaýly inženerleri daşýan awtobusa, bolýan otellerine we Hytaýyň Karaçi şäherindäki konsullygyna kast edijilikli hüjümler gurnaldy!

Aziýada täze gurulýan geosyýasy sazlaşygy kimdir birileri bozmak isleýär. Kimkä eýsem?

• BEÝANATDAN SOŇRA

2022-nji ýylyň 7-nji marty.

ABŞ-nyň Daşary işler ministriniň orunbasary, Aziýa boýunça ýörite hünärmen we Päkistanda syýasy ofiser bolup işläň Donald Lu, Aziýa boýunça ýörite hünärmen we ýakynnda ABŞ-nyň Gyrgyzystandaky adatdan daşary we doly ygtyýarly ilçisi bolup işe başlamaly Lessli Wigeri Päkistanyň ABŞ-daky adatdan daşary we doly ygtyýarly ilçisi Asad Majid dagy duşuşdy. Duşuşygyň gysgaça mazmuny barada premýer-ministr Imran Han SAMAA TV-de beýanat berdi:

Amerikanlar Ak tamyň adyndan gelip Imran Hanyň häkimiýetden agdarylmagynyň netijesinde ABŞ-Päkistan gatnaşyklarynyň

düzeljekdigini we derhal IMF-niň 1 milliard dollar kredit berjekdigini aýdypdylar!

Iň soňunda... Imran Han Hytaýa bil baglap, «Her aýdýan zadyňyzy edip, biz näme siziň guluňyzmy?» diýip, ABŞ-na harby baza bermejekdigini aýtmagy, Ak Tamy pitige mündüripdi.

Munuňam üstesine Ukraina konfliktinde Russiýanyň tarapyny tutmagy bilen ara mazaly açyldy...

Netijede: Imran Han häkimiýetden gyrakladyldy.

Bu waka ençeme ýyl mundan öň bolup geçen bir terakty ýadyma saldy:

1951-nji ýyl.

Premýer-ministr Liýakat Ali Han, Päkistanyň Hytaýdan bölünen Taýwany ykrar etmegini bes edip, Hytaý Halk Respuikasyny ykrar edýändigini mälim edipdi.

Soňra näme bolandyr öýdýärsiňiz? Öldürildi!

Göreläň bakaly, öňümizdäki günlerde Päkistanda ýene nämeler bolarka?

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 14.04.2022 ý. Publisistika